

MINISTERUL
EDUCAȚIEI, CULTURII
ȘI CERCETĂRII

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
Swiss Agency for Development and Cooperation SDC
Agenzia Elvetica pentru Dezvoltare și Cooperare
Швейцарское управление по развитию и сотрудничеству

 National Youth
Council of Moldova

 Suedia
Sverige

 CENTRUL
Parteneriat pentru
Dezvoltare

Evaluarea cheltuielilor destinate sectorului de tineret a APL-urilor de nivelul II

ANUL BUGETAR 2018

AUTORI

• Ana INDOITU
• Igor CIUREA

Chișinău, Noiembrie 2019

Materialul a fost realizat de Consiliul Național al Tineretului din Moldova, cu suportul Fundației Est-Europene și a Fondului ONU pentru Populație (UNFPA) în cadrul Fondului comun privind dezvoltarea Centrelor de tineret și consolidarea participării și implicării civice a tinerilor din Republica Moldova al Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare și Fondului Națiunilor Unite pentru Populație.

CUPRINS

LISTA ABREVIERILOR	4
INTRODUCERE	5
ASPECTE METODOLOGICE. LIMITĂRI ȘI DELIMITĂRI METODOLOGICE	6
1. Aspecte generale privind finanțarea sectorului de tineret la nivel național	8
2. Finanțarea cheltuielilor sectorului de tineret	12
3. Cheltuielile pentru activitățile de tineret la nivelul APL-urilor de nivelul doi	16
4. Politica de integrare a sectorului de tineret și raporturile interbugetare	20
5. Concluzii și recomandări	26
ANEXA 1:	
metodologie de evaluarea a bugetelor publice locale pe domeniul de tineret (anul 2018)	28
ANEXA 2:	
Cheltuielile pe domeniul de tineret pentru anul 2017 și 2018 în plan comparativ (APL nivel II)	31
ANEXA 3:	
Bugetele pentru APL nivel II, anul 2018.	33

LISTA ABREVIERILOR

APL	Autoritatea administrației publice locale
AO	Asociație Obștească
BL	Bugete Locale
BPN	Bugetul Public Național
BS	Bugetul de Stat
CLT	Consiliu Local ale Tinerilor
CNTM	Consiliul Național al Tineretului din Moldova
MECC	Ministerului Educației, Culturii și Cercetării
MF	Ministerul Finanțelor
MJ	Ministerul Justiției
PG	Program de Granturi
RM	Republica Moldova
SNDST	Strategia Națională de Dezvoltare a Sectorului de Tineret 2014-2020
MEI	Ministerul Economiei și Infrastructurii
ODIMM	Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii
IPC	Indicele prețurilor de consum

INTRODUCERE

Tinerii (conform Legii cu privire la tineret nr. 215 din 29.07.2016, persoanele cu vârsta cuprinsă între 14 și 35 ani) reprezintă un potențial uman și economic important care necesită a fi valorificat eficient prin intermediul unor politici și servicii orientate spre activarea potențialului maxim a acestora. Conform datelor BNS, în anul 2018 în Republica Moldova numărul tinerilor este de 1,208,928. Datorită capacităților intelectuale, puterii de a se mobiliza rapid, dar și potențialului de inovare, ei sunt motorul schimbărilor sociale, economice și politice din întreaga lume, inclusiv în Republica Moldova.

Raportul de evaluare a bugetelor publice locale studiază structura cheltuielilor pentru sectorul de tineret la nivelul administrației publice locale de nivelul II și pune accentul de bază pe analiza aspectelor generale privind finanțarea politicilor de tineret la nivel local și calitatea gestionării cheltuielilor publice locale în domeniul tineretului.

Scopul raportului este de a analiza modul de alocare și utilizare a resurselor publice locale, inclusiv a aspectelor ce țin de oportunitatea și necesitatea acestora în domeniul tineret. Raportul dat susține eforturile Consiliului Național al Tineretului din Moldova, în procesul evaluare și îmbunătățire a proceselor de bugetare și implementare a politicilor de tineret la nivel local și central.

Evaluarea cheltuielilor la nivel de APL II are drept scop identificarea factorilor care pot spori eficiența valorificării resurselor publice destinate politicilor și lucrului de tineret la nivel local. Raportul nu urmărește doar să evalueze cantitativ bugetele locale, ci să evalueze măsura în care prioritățile de tineret au fost acoperite de bugetele raionale.

Raportul se bazează pe domeniile și prioritățile stabilite în Legea cu privire la tineret, Strategia Națională de Dezvoltare a Sectorului de Tineret 2014-2020, aprobată prin hotărâre de guvern nr. 1006 din 10.12.2014, a planului de acțiuni al strategiei și a rapoartelor de implementare existente, a strategiilor locale de tineret și prioritățile strategice locale destinate sectorului de tineret.

Astfel, CNTM își propune evaluarea gradului de coeziune a intervențiilor locale la prioritățile naționale în domeniul de tineret, gradul de finanțare a acestora, eficiența utilizării banilor publici și identificarea rolului tinerilor în acest proces. Raportul își propune să stabilească în mod detaliat gradul de participare a tinerilor în procesul de bugetare și executare a bugetului, precum și să stabilească eficiența participării structurilor reprezentative a tinerilor în aceste procese.

Datele colectate și concluziile formulate vor fi utilizate pentru susținerea eforturilor MECC și APL de dezvoltare a politicilor de tineret și lucrului de tineret la nivel local, consolidarea practicilor pozitive de valorificare a banilor publici destinați tinerilor, sporirea transparenței cheltuielilor publice și a rolului tinerilor și structurilor reprezentative a acestora în acest proces. Datele și rezultatele raportului urmează a fi puse la dispoziția decidenților la nivel central și local.

ASPECTE METODOLOGICE. LIMITĂRI ȘI DELIMITĂRI METODOLOGICE

Raportul este realizat în baza evaluării mai multor acte și date:

- Analiza cadrului de reglementare a sectorului de tineret;
- Evaluarea documentelor și statisticilor cu privire la finanțarea sectorului și finanțelor publice locale;
- Studierea documentelor strategice și de planificare anuală și pe termen mediu.

Principalele surse de date în realizarea raportului au fost datele privind executarea bugetelor pe sectorul de tineret furnizate de către Ministerul Finanțelor și informațiile obținute de la APL de nivelul doi. La capitolul necesități ale tinerilor și identificarea celor mai stringente probleme, în special în profil regional, am utilizat Indicele Compozit de Dezvoltare a Tinerilor (Youth Score Card), realizat în anul 2018.

Pentru a identifica și evalua gradul de transparență și participare a tinerilor în procesul bugetar au fost solicitate mai multe acte de la APL de nivelul doi privind gradul de consultare și implicare a tinerilor în procesul de elaborare, executare și evaluare a bugetului public local. Astfel, un rol important a fost acordat evaluării existenței în fiecare raion a structurilor participative ale tinerilor (Consilii Locale ale Tinerilor, Centre locale de tineret, ONG-uri de tineret). În acest sens, nivelul și modul de participare a tinerilor în procesul bugetar a fost analizat ținând cont de fiecare etapă a ciclului bugetar:

etapa
de elaborare

(participarea la consultări publice organizate de subdiviziunile consiliului raional, expedierea recomandărilor, elaborarea planurilor de acțiuni, etc.)

examinare
și adoptare

(participarea la ședințele Consiliului Raional); executarea bugetului (cum se implică și dacă se implică prin intermediul comisiilor, instrumentele de monitorizare, participarea directă în implementare)

etapa
de executare

etapa raportare și
evaluare

(există sau nu rapoarte alternative pe executarea bugetului și/sau realizarea planului de activități de tineret)

Pentru colectarea datelor primare a fost elaborat un chestionar care a cuprins toate subiectele ce acoperă evaluarea care a fost ulterior expedit către toate consiliile raionale pentru completare.

Un rol important în elaborarea raportului l-au avut statisticile și cifrele furnizate de Ministerul Finanțelor privind bugetele locale. În baza rezultatelor evaluării au fost formulate principalele concluzii, constatări și recomandări privind cadrul instituțional și de politici, participare și nivelul de asigurare cu resurse bugetare. Metodologia detaliată este prezentată în anexele prezentului document.

Având în vedere delimitările de cercetare și scopul de analiză propus, procesul de colectare a datelor și formularea concluziilor și recomandărilor urmărește atingerea a 2 obiective principale:

- **Elaborarea raportului analitic privind bugetele publice locale pentru tineret** în toate raioanele țării în ceea ce privește nevoile și prioritățile tineretului;
- **Prezentarea principalelor constatări ale raportului analitic tuturor părților interesate și factorilor de decizie relevanți:** ministere de resort, membri ai parlamentului, parteneri de dezvoltare, organizații neguvernamentale și autorități publice locale.

Realizarea obiectivelor și analiza celor propuse ca obiect de cercetare au fost limitate în mod obiectiv de următorii factori:

Disponibilitatea datelor

În procesul de colectare a datelor direct de la APL de nivel II au fost expediate 35 de scrisori de solicitare a datelor, însă au fost recepționate 19 de răspunsuri. În scopul cercetării datelor cantitative, am utilizat și metoda desk research pentru analiza APL și a platformelor web de activitate, pentru a reuși să colectăm date cu acoperire națională. Pentru anii 2016-2018 cheltuielile de tineret au fost considerate cele înregistrate în subprogramul Tineret (cod 8603).

Analiza datelor financiare

privind executarea bugetelor pe sectorul tineret a fost constrânsă de nivelul de exactitate a evidenței cheltuielilor pe sectorul de tineret, cu riscul că acestea deseori sunt confundate cu sectoarele sport și cultură. De asemenea, în unele cazuri la acest subprogram au fost evidențiate și cheltuieli capitale pentru obiecte ce depășesc cadrul unui Centru de Tineret.

Cercetarea și concluziile

formulate au fost posibile în limitele datelor financiare privind executarea bugetelor și a datelor furnizate de APL de nivel II. Toate prezumțiile metodologice au fost incluse în raport în măsura în care au fost susținute de datele furnizate de instituțiile publice.

Totodată, aceste limitări nu sunt de natură să distorsioneze principalele tendințe și fenomene ce țin de cheltuielile pentru activitățile de tineret.

În procesul de analiză calitativă a datelor oferite de către APL de nivel II au fost întâlnite lacune de completare, precum omiterea anumitor câmpuri, ori indicarea unui răspuns afirmativ, fără prezentarea anexelor necesare confirmării. Spre exemplu, indicarea existenței unui plan și raport anual de activitate, fără prezentarea acestora. Astfel, în analiza nivelului de realizare calitativă a procesului local de executare a bugetului de tineret a fost dificil să oferim o apreciere calitativă a relevanței, incluziunii și nivelului de consolidare a tinerilor la nivel local.

1.

Aspecte generale privind finanțarea sectorului de tineret la nivel național

Finanțarea sectorului de tineret se efectuează conform normelor generale privind procesul bugetar, reguli la care se adaugă și prevederi specifice de reglementare sectorului. Astfel, finanțarea sectorului de tineret este reglementată în Legea cu privire la tineret și prevede că „finanțarea acțiunilor prevăzute pentru sectorul de tineret în vederea participării active la toate aspectele vieții se vor efectua din contul și în limitele alocațiilor aprobate în aceste scopuri din bugetele autorităților publice implicate, precum și din alte surse, conform legislației în vigoare”. Legea cu privire la tineret menționează expres în calitate de structuri care susțin financiar sectorul de tineret: Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Agenția Națională pentru Dezvoltarea Programelor și Activității de Tineret (la momentul realizării analizei nu era constituită); Autoritățile Publice Locale și alte instituții publice în limitele competențelor și resurselor disponibile în acest sens.

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării este instituția publică centrală abilitată și responsabilă de dezvoltarea sectorului de tineret. Totodată, este importantă cooperarea inter-sectorială cu alte ministere, instituții publice și societatea civilă pentru a soluționa în mod concordat problemele existente și a aduce valoare adăugată situației tinerilor în societate. MECC lansează și coordonează principalele programe de dezvoltare a sectorului de tineret, precum Programul Național de Dezvoltare a Centrelor de Tineret 2017-2020 sau Programul de Granturi.

Strategia Națională de Dezvoltare a Sectorului de Tineret 2014 – 2020 este documentul strategic național în domeniul de tineret. Strategia trasează direcțiile prioritare de dezvoltare ale sectorului de tineret pentru șapte ani și definește un plan specific de acțiuni. Acest document prevede implicarea directă a tinerilor, lucrătorilor și organizațiilor de tineret și altor actori de imediată tangență, în viața politică, economică, socială și culturală a țării.

Prioritățile și alocarea resurselor pe termen mediu

Pentru a evidenția prioritățile de cheltuieli pe termen mediu destinate sectorului de tineret au fost analizate documentele ce țin de cadrul bugetar pe termen mediu pentru anii 2018-2020 și 2019-2021, priorităților de politici sectoriale pe termen mediu (2019-2021) aprobate prin HG 350/2018 și alte documente relevante pentru procesul de bugetare. În conformitate cu clasificția funcțională (ordinul MF 208/2015) **cheltuielile destinate sectorului de tineret sunt înregistrate la subgrupa „Servicii pentru tineret” (cod 0813)** care fac parte din grupa „Servicii de sport, tineret și odihnă” (cod 081), care la rândul său face parte din grupa principală „Cultură, sport, tineret, culte și odihnă” (cod 08). Este important de menționat că nu toate documentele bugetare specifică expres cheltuielile

de la subgrupa „Servicii pentru tineret” (cod 0813), în cele mai multe cazuri menționându-se grupa sau chiar doar grupa principală. În cele ce urmează vor fi prezentate datele pentru subgrupa „Servicii pentru tineret”, iar în lipsa dezagregării pe această subgrupă vor fi prezentate pe grupe sau grupa principală.

Conform Cadrului Bugetar pe Termen Mediu pentru anii 2019-2021, principalele priorități de politici și acțiuni în sectorul finanțării politicilor de tineret la nivel local derivă din angajamentele asumate de către stat în documentele de politici sectoriale și naționale. Aceste priorități sunt transpuse și completate la nivel local luând în considerație și prioritățile locale de tineret. Prioritățile locale de tineret sunt formulate în Strategiile Locale de Tineret, Strategiile Locale de Dezvoltare și alte documente strategice locale. În CBTM 2019-2021, prioritățile stabilite în domeniul tineretului sunt **creșterea nivelului de implicare a tinerilor în procesele decizionale și dezvoltarea serviciilor de tineret.**

Tabelul 1

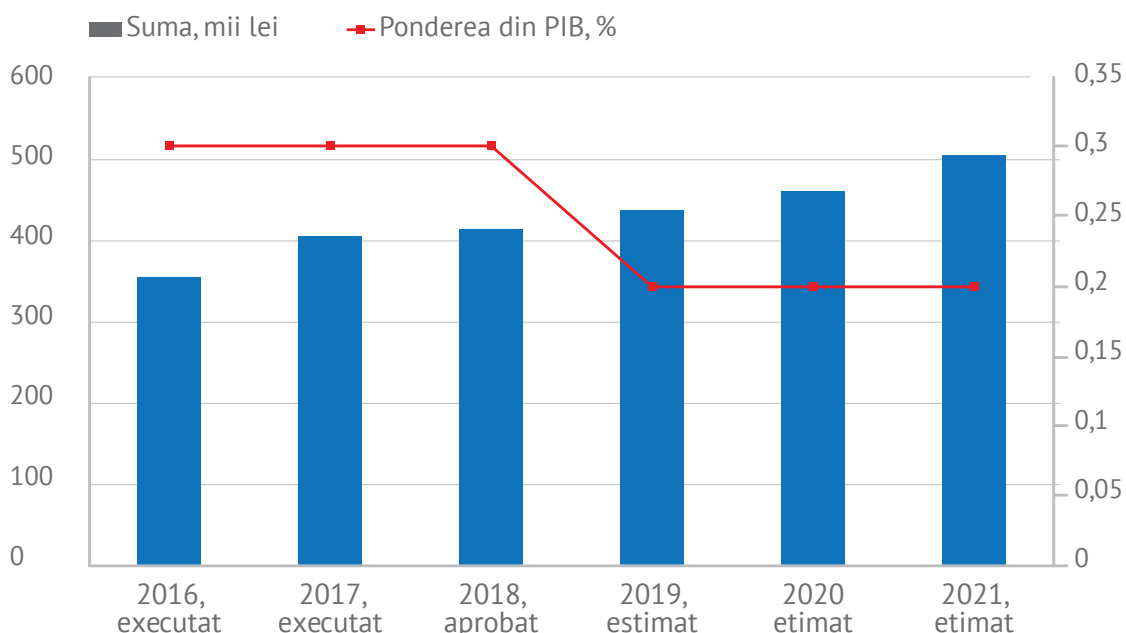
Limitele de cheltuieli stabilite pentru BS în CBTM 2019-2021 pentru sectorul „tineret și sport” mii lei.

	2019	2020	2021
Total tineret și sport, din care,	435 591,5	460756,2	498496,9
A. Linia de bază, total	418091,5	435795,4	455 996,9
B. Măsurile de politici – acceptate suplimentar la linia de bază – total,	17 500,0	24960,8	42500,0
C. Măsurile de politici noi, total, din care	0,0	0,0	0,0
Susținerea și desfășurarea continuă a concursurilor de proiecte pentru grupurile de inițiativă și organizațiile de tineret prin intermediul Centrelor de tineret	1 726,5	1 726,5	1 726,5

Sursa: CBTM 2019-2021

Ținând cont de faptul că bugetele locale au la dispoziție resurse mult mai puține decât BS, se poate constata că sumele planificate sunt destul de modeste. Totodată, este bine că aceste măsuri au fost introduse și pot fi dezvoltate în viitor, inclusiv și de către autoritățile locale. În CBTM 2019-2021 nu se

regăsesc măsuri noi, însă au fost majorate cheltuielile din linia de bază și cheltuielile totale. Astfel, pentru 2019 din linia de bază sunt planificate deja 418 mil. lei cu circa 17% mai mult decât pentru 2018 și pentru următorii ani sunt prevăzute majorări de peste 4% anual. Aceasta, oferă o oarecare speranță că măsurile inițiate prin CBTM 2018-2019 vor continua să fie implementate și în perioadele următoare.

Sursa: CBTM 2019-2021

Alocările prognozate în CBTM pentru anii 2019-2021 pentru grupa tineret arată o tendință generală de creștere. Totodată, după o creștere efectivă a cheltuielilor BPN pentru această grupă în anul 2017 față de 2016 cu peste 13,7%, în anul 2018 are loc o reducere a creșterii anuale cu 2% și o relativă stabilizare a acesteia în perioada 2019-2021 în intervalul 5,2-8,2%. Astfel, ținând cont de faptul că nivelul IPC pentru 2019-2021 este estimat în jur de

5%, putem considera o creștere reală nesemnificativă în perioada respectivă, chiar dacă ca pondere în PIB cheltuielile grupei vor descrește de la 0,3% în 2018 la 0,2% în anii următori. O concluzie mai exactă asupra gradului de prioritate a acestei grupe de cheltuieli va putea fi efectuată după ajustarea indicatorilor statistici la recensământul populației din 2014. De asemenea, este necesar de ținut cont că aceste alocări sunt aferente grupei Tineret și sport, repartizarea exactă dintre subgrupa Tineret și subgrupa Sport, precum și de faptul că sunt posibile realocări între aceste subgrupe, nefiind cunoscute.

Evaluarea finanțării sectorului de tineret în profil sectorial

Dezvoltarea și finanțarea unor politici care au drept beneficiari principali tinerii are loc în mai multe sectoare și la diferit nivel (național, APL I, APL II). Cu părere de rău, la moment modul de operare și planificare a sistemului public bugetar nu permite izolarea absolut a tuturor intervențiilor și urmărirea resurselor destinate exclusiv tinerilor în profil sectorial. Acest lucru este și mai dificil de făcut la nivel local. Cu toate că s-a solicitat furnizarea de date la acest capitol, APL de nivel II, în lipsa unui management eficient la nivel local și a unor programe locale care ținesc specific tinerii, nu au putut furniza date exacte cu privire la cheltuielile ce vizează tinerii în domenii precum sănătatea, cultură, sport, angajare, etc.

La nivel național avem dezvoltate politici de tineret finanțate de mai multe instituții publice. MECC este ministerul de resort, responsabil de dezvoltarea și coordonarea politicilor de tineret naționale. Această instituție este responsabilă de implementarea și monitorizarea implementării Strategiei Naționale de Dezvoltare a Sectorului de Tineret 2020. Alte instituții publice au în cadrul activităților și priorităților lor, domenii de intervenție pentru tineri. Astfel, Ministerul Economiei și Infrastructurii prin intermediul ODIMM dezvoltă programe de creștere a implicării tinerilor în lansarea unor afaceri (ex. Programul START pentru tineri). MECC este responsabil și de susținerea dezvoltării politicilor locale de tineret, inclusiv suport pentru coordonarea acestora la nivel local.

Din informațiile obținute de la APL II se poate face concluzia că autoritățile nu evidențiază cheltuielile sectoriale în care au fost alocate resurse pentru a satisface prioritățile tinerilor în sectoarele respective. Această situație este una generală, aferentă întregului sistem bugetar al țării. De asemenea, aceeași situație se atestă și pentru alte politici orizontale și transversale, cum ar fi gender, săracii, alte grupuri cu nevoie speciale, etc. Pentru rezolvarea acestei probleme este necesară dezvoltarea clasificății bugetară pentru a face posibilă urmărirea acestor cheltuieli în toate sectoarele.

Analizând aspectele generale privind finanțarea politicilor de tineret la nivel local și prevederile legislației în vigoare, concluzionăm că finanțarea activităților pentru tineri se realizează pe 2 dimensiuni importante:

- Finanțarea activităților de tineret (lucrului de tineret): orice acțiune cu și pentru tineri, de natură socială, culturală, educațională sau civică, ce are la bază procesele de învățare non formală și de participare voluntară a tinerilor, coordonată de către un lucrător de tineret sau de un specialist în lucrul de tineret. Acestea sunt înregistrate în conformitate cu clasificăția bugetară pe programe în cadrul subprogramului bugetar 8603 „Tineret” din programul 86 „Tineret și sport”. Activitățile la care sunt înregistrate cheltuielile date sunt:

(i) Activitatea 00239:

Dezvoltarea și promovarea activității de tineret,

(ii) Activitatea 00394:

Întreținerea Centrelor de tineret,

(iii) Activitatea 00461:

Consolidarea structurilor reprezentative ale tinerilor,

(iv) Activitatea 00462:

Program de granturi pentru inițiativele tinerilor,

(v) Activitatea 00463:

Prestarea serviciilor pentru tineret.

- Finanțarea măsurilor și proiectelor pentru tineri în cadrul unor programe sectoriale (economie, angajare, protecție socială, sport, cultură etc). Necesitățile tinerilor sunt diverse, iar politicile de tineret fiind transversale determină necesitatea includerii unor priorități pentru tineri în diferite documente strategice locale, și respectiv bugetarea resurselor pentru activități de tineret în domenii precum sănătate, educație, cultură, sport, angajare, etc.

2.

Finanțarea cheltuielilor sectorului de tineret

Evoluția cheltuielilor bugetare pentru activitățile de tineret

Evoluția bugetului pentru activități de tineret în 2018 în Republica Moldova prezintă o creștere la nivel local (APL nivel II) și o ușoară descreștere la nivel de buget național. Aceste tendințe pot fi explicate prin nevalorificarea totală a sumelor prevăzute la buget din cauza amânării creării Agenției Naționale pentru Dezvoltarea Programelor și Activității de Tineret. La nivel local, creșterea este determinată de angajamentele asumate de către APL nivel doi în cadrul programului de dezvoltare a Centrelor de Tineret, ceea ce a determinat necesitatea realocării unor sume pentru finanțarea creării și dezvoltării centrelor de tineret la nivel local.

Pentru domeniul „Sport”, în bugetul de stat au fost prevăzute mijloace în sumă de 111,3 mil. lei, fiind executate 106,5 mil. lei sau 95,7% din suma prevăzută. Din contul acestora, pentru activitatea a 21 de școli sportive s-au efectuat cheltuieli în sumă de 59,3 mil. lei, iar în scopul realizării Calendarului acțiunilor sportive naționale și internaționale - 28,2 mil. lei. Întru realizarea activităților pentru tineret (BS), pentru anul 2018 au fost prevăzute alocații în sumă de 19,2 mil. lei, care au fost executate în sumă de 11,5 mil. lei sau 60,0%.

Tendința generală privind cheltuielile bugetare pentru activitățile de tineret după anul 2015 este crescătoare pentru toate nivelurile administrative. Totodată, după reforma modalității de finanțare a autorităților locale aplicată integral din 2015, nivelul cheltuielilor în termeni nominali pentru activitățile de tineret din bugetele locale (BL) s-a diminuat comparativ cu perioada 2013-2014. În 2018 cheltuielile pentru servicii de tineret au înregistrat o creștere relativ semnificativă, în special determinată de creșterea cheltuielilor destinate întreținerii centrelor de tineret.

Până în 2015, în cazul în care APL-urile nu reușeau să acopere necesarul de cheltuieli în conformitate cu normele stabilite pentru diferite sectoare la nivel de țară, deficitul era completat cu venituri de la BS. În acele condiții, APL-urile practic nu aveau un stimulente puternic pentru a majora veniturile sale și respectiv să aloce mai multe resurse pentru anumite sectoare. Odată cu implementarea reformei, APL-urile au devenit autonome în alocarea banilor. Astfel, după 2015, APL-urile deja din banii „proprii” (din veniturile la dispoziția integrală ale APL) trebuiau să aloce bani pentru toate sectoarele din competența sa, inclusiv pentru tineret. Prin urmare, a existat riscul ca unele sectoare să rămână în general nefinanțate, fiindcă deficitul de infrastructură la nivel local este considerabil.

Tabelul 2

Structura de cheltuieli din BS pe grupa principală „Cultură, sport, tineret, culte și odihnă” 2015-2018

Program/ grupa funcțională	2015 executat		2016 executat		2017 executat		2018 executat	
	mil. lei	% din Total	mil. lei	% din Total	mil. lei	% din Total	mil. lei	% din Total
08 Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	540,4	1,78	629,6	1,9	658,8	1,9	700,2	1,8
0812 Servicii de sport și cultură fizică	223,0	0,73	262,4	0,8	257,9	0,7	276,8	0,7
0813 Servicii pentru tineret	5,1	0,02	13,3	0,041	15,9	0,045	11,5	0,033

Sursa: raport privind executarea bugetului 2018

Cheltuielile pentru activitățile de tineret ca pondere din totalul bugetului de stat sunt de circa 0,04% pentru anii 2016-2017, iar pentru 2018 s-a stabilit o ușoară descreștere până la circa 0,035% (Tabelul 2), determinată de nevalorificarea resurselor bugetate pentru acest domeniu.

În concluzie, putem menționa că în 2018 comparativ cu 2017 bugetul național a suferit o reducere a cheltuielilor pentru activități de tineret în timp ce bugetele locale de toate nivelurile au înregistrat creșteri în termeni nominali, în special determinate de cheltuielile pentru întreținerea centrelor de tineret. Această creștere se datorează mai multor factori, printre care:

- Lansarea unor programe naționale, precum Programul de Dezvoltare a Centrelor de Tineret pentru anii 2017 – 2022, pentru accesarea cărora este necesară cofinanțarea din partea APL de nivel II;
- Eforturile constante ale CNTM și ale altor ONG-uri de tineret în monitorizarea și promovarea necesității unui buget solid și stabil pentru susținerea activităților tinerilor și pentru tineri;
- Organizarea mai multor programe de instruire și profesionalizare a funcționarilor publici locali, care consolidează înțelegerea sectorului de tineret și necesitatea activităților la nivel local;
- Lansarea programelor de granturi locale, care presupun alocări de resurse în acest scop din buget, precum și programele de tip „Youth Bank” dezvoltate de Fundația Est Europeană, care cofinanțează inițiativele locale ale tinerilor;
- Crearea și activitatea Consiliilor Locale ale Tinerilor care pun presiune pe APL-uri, în scopul stabilirii unui buget pentru activitatea CLT, dar și alte activități de tineret.

Structura cheltuielilor și evoluția după nivelurile de bugete

Cheltuielile cumulative pentru activitățile de tineret efectuate de către toate APL-urile de nivel II în 2018 au constituit puțin peste 29 mil. lei, cu o creștere de peste 16 milioane, respectiv suma crescând de peste 2 ori față de 2017. După cum se vede din Tabelul 2, creșterea se datorează în special Activității 00394 Întreținerea Centrelor de Tineret din cadrul sub programului tineret, care a crescut de la suma de 6,9 mil la suma de peste 19,6 mil lei, respectiv practic o triplare a acestei sume.

Tabelul 3:

Evoluția cheltuielilor pe domeniul Servicii de Tineret la nivel de APL nivel doi, mii lei.

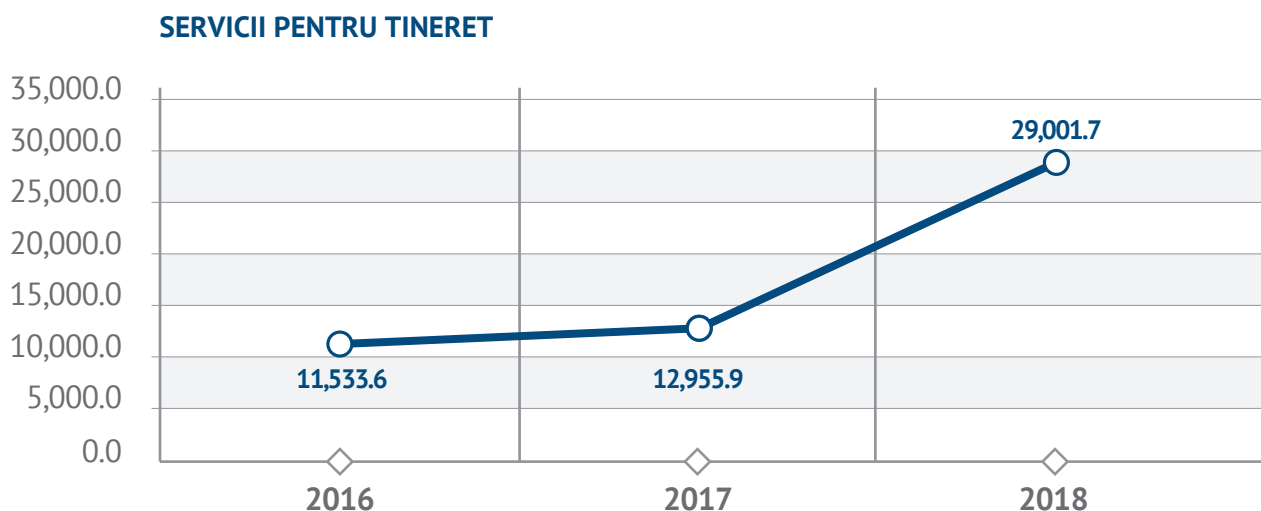
	2016			2017			2018		
	Apr.	Prec.	Exec.	Apr.	Prec.	Exec.	Apr.	Prec.	Exec.
Servicii pentru tineret	11,159.7	13,377.2	11,533.6	12,616.3	17,083.3	12,955.9	17,845.6	33,450.8	29,001.7
Tineret	11,159.7	13,377.2	11,533.6	12,616.3	17,083.3	12,955.9	17,845.6	33,450.8	29,001.7
00239: Dezvoltarea si promovarea activitatii de tineret	6,426.8	7,310.4	6,172.6	6,673.6	6,977.5	5,747.6	8,346.1	10,800.1	8,883.7
00394: Întreținerea centrelor de tineret	4,462.0	5,674.8	5,143.5	5,420.3	7,540.5	6,928.6	7,462.7	21,171.1	19,612.3
00461: Consolidarea structurilor reprezentative ale tinerilor							2.5	46.6	33.1
00462: Program de granturi pentru inițiativele tinerilor							425.0	555.1	147.6
00463: Prestarea serviciilor pentru tineret							2.5	24.2	19.7

După o evoluție ascendentă a ponderii BS și descendentă a BL în perioada anilor 2015-2016, în 2017 situația s-a stabilizat în jurul nivelului din 2016. În 2018 însă observăm o creștere semnificativă a sumelor alocate pentru activități de tineret. În linii mari, s-a ținut cont de faptul că activitățile de tineret sunt desfășurate preponderent în teritorii și respectiv ponderea BL ar trebuie să fie preponderentă în ceea ce privește cheltuielile destinate sectorului de tineret. De asemenea se observă primele tendințe determinate de mai multe programe naționale dezvoltate de MECC.

Calitatea planificării și disciplina de executare a bugetelor pentru activitățile de tineret

În cele ce urmează sunt prezentate tendințele în ce privește disciplina de executare a sumelor alocate pentru activitățile de tineret, pentru fiecare nivel bugetar. Analiza este efectuată în baza abaterilor relative a executării bugetelor față de sumele aprobate inițial și de cele precizate. Perioada analizată este 2016-2018, perioada de până în 2015 este puțin relevantă datorită schimbării unei serii de prevederi care reglementează procesul bugetar în acest an, care au afectat semnificativ modul de alocare a resurselor pe sectorul de tineret.

Figura 2:
Evoluția bugetelor executate la nivel de APL nivel doi pentru anii 2016-2018, mii lei

Se poate constata că nivelul de executare a bugetului față de sumele aprobate inițial pentru bugetele locale este de regulă mai aproape de cel planificat, decât în cazul BS. De asemenea, pentru APL se pot observa abateri în ambele direcții, adică când sumele inițial planificate sunt depășite, sau situația inversă, când sumele cheltuite real sunt sub nivelul planificat. Cu referire la BS, abaterile sunt doar pozitive (se execută mai puțin decât se planifică inițial), iar discrepanța dintre sumele planificate și cele cheltuite real este de câteva ori mai mare decât în cazul APL. De exemplu, pentru anul 2018, APL II au înregistrat discrepanțe negative de - 13,3%, în timp ce pentru BS aceasta a fost de 40,0%.

În cazul BS, chiar dacă abaterile rămân destul de mari acestea sunt mai mici decât în cazul sumelor aprobate inițial, însăși față de nivelurile înregistrate în bugetele locale. În aceste circumstanțe, situația arată de parcă APL prin rectificările în timpul anului „depozitează” anumite sume de bani pentru orice eventualitate la sectorul de tineret, pentru ca ulterior să poată redirectiona aceste sume către alte sectoare în care pot apărea necesități „urgente”. Această situație este greu de explicat doar prin lipsa de capacități ale APL.

3.

Cheltuielile pentru activitățile de tineret la nivelul APL-urilor de nivelul doi

Cheltuielile pentru activitățile de tineret la nivelul APL-urilor de nivelul doi

După cum a fost menționat în capitolul precedent, în anul 2018 sumar pe APL-urile de nivelul doi au fost efectuate cheltuieli pentru activitățile de tineret în sumă de peste 29 milioane lei, cu o creștere de circa 223,84% față de anul 2017. Creșterea majoră se datorează primordial creșterii cheltuielilor incluse la Activitatea 00394: Întreținerea centrelor de tineret, aproximativ 67% din suma totală. Circa 30,6% din suma serviciilor de tineret cuprinde costurile de la Activitatea 00239: Dezvoltarea și promovarea activității de tineret și sub un procent revin liniilor de cheltuieli conform Activităților 00461: Consolidarea structurilor de reprezentare a tinerilor, 00462: Program de granturi pentru inițiativele tinerilor, 00463: prestarea serviciilor pentru tineret (detalii privind ponderea finanțării conform activităților pot fi găsite în tabelul de mai jos).

Sub programul: TINERET, mii lei	29,001.7	100%
00239: Dezvoltarea si promovarea activitatii de tineret	8,883.7	30.6
00394: Întreținerea centrelor de tineret	19,612.3	67.6
00461: Consolidarea structurilor reprezentative ale tinerilor	33.1	0.1
00462: Program de granturi pentru initiativele tinerilor	147.6	0.5
00463: Prestarea serviciilor pentru tineret	19.7	0.1

Rata de executare a bugetelor publice precizate variază semnificativ de la an la an. Astfel, în anul 2016 a constituit 86.2%, în 2017 – 75.8%, iar în 2018 a fost 86,7%. Derogări esențiale există între sumele aprobate și precizate, variațiile constituind peste 100%. Unele dintre acestea pot fi explicate prin semnarea pe parcursului anului a acordurilor de parteneriat din cadrul Programului Național de Dezvoltare a Centrelor, ceea ce a determinat necesitatea realocării de surse financiare pentru finanțarea centrelor, fiind o condiție obligatorie de eligibilitate.

Peste 85% din totalul cheltuielilor efectuate de toate APL-urile de nivelul II sunt acoperite de 10 autorități (în anii precedenți situația a fost similară). Printre regiunile cu cele mai mari alocări pot fi menționate Nisporeni, Strășeni, Criuleni, mun. Bălți și mun. Chișinău. Informațiile detaliate cu privire la cheltuielile pentru sectorul de tineret sunt prezentate în Anexe.

APL nivel II	Aprobat, mii lei	Precizat, mii lei	Executat 2018, mii lei	nr. tineri	cheltuieli per tânăr 2018, lei
Consiliul Raional Sângerei	908.8	785.8	564.9	31574	17.9
Consiliul Raional Edineț	706.1	785.8	690.4	23646	29.2
Consiliul Raional Soroca	750.0	750.0	750.0	33166	22.6
Consiliul Raional Orhei	991.1	991.1	790.1	42508	18.6
Comitetul executiv al UTA Găgăuză	969.3	909.3	897.0	55331	16.2
Primăria municipiului Chișinău	1,240.0	1,226.6	1,193.8	290587	4.1
Primăria municipiului Bălți	1,240.0	1,226.6	1,193.8	49904	23.9
Consiliul Raional Criuleni	1,064.5	1,468.2	1,230.7	25599	48.1
Consiliul Raional Strășeni	1,982.9	3,650.9	3,434.9	31815	108.0
Consiliul Raional Nisporeni	2,515.8	15,556.8	14,939.7	23773	628.4

Sursa: Ministerul Finanțelor

Datele prezentate în tabelul de mai sus demonstrează o repartitie a cheltuielilor pentru activitățile de tineret extrem de neuniformă la nivelul APL-urilor de nivel II. Se poate observa majoritatea cheltuielilor sunt concentrate într-un număr relativ restrâns de APL II care nu neapărat sunt și cele mai mari după numărul total de tineri. Astfel, din lista prezentată doar mun. Chișinău are o pondere mai mare al numărului de tineri față de ponderea de cheltuieli.

Pentru a analiza diferența la nivelul APL-urilor de nivel II privind finanțarea activităților de tineret sunt utilizate cheltuielile APL II destinate unui tânăr. Conform prevederilor legii cu privire la tineret care stabilește că tânăr poate fi considerată o persoană cu vârsta între 14 – 35 ani, în anul 2018 în Republica Moldova au fost înregistrați 1 208 928 tineri (în 2017 fiind 1.220.319 tineri), iar suma medie alocată de către APL-urile de nivelul II per tânăr a fost de 23.9 (în 2017 a constituit 9,6 lei). În acest caz putem constata că din 35 de APL de nivelul doi doar 5 APL II au alocat în 2017 sume peste media de 23.9 lei. Printre acestea se regăsesc toate APL II care intră în topul celor care formează 85% din total, cu excepția mun. Chișinău. Astfel, în 2018 mun. Chișinău a cheltuit 4,1 (în 2017 fiind 7,5 lei) per tânăr, înregistrând o descreștere față de 2017 cu 3,4% (în timp ce la nivel național avem o creștere medie cu 14,3%). Creșterea se datorează esențial cifrelor furnizate de către raionul Nisporeni (care au inclus costurile de întreținere și reparație a Centrului de Tineret LUCEAFĂRUL, chiar dacă edificiul nu este în totalitate utilizat pentru activități de tineret).

Lista APL II cu cele mai mari cheltuieli per tânăr

APL nivel II	Aprobat, mii lei	Precizat, mii lei	Executat 2018, mii lei	nr. tineri	cheltuieli per tânăr 2018, lei
Consiliul Raional Nisporeni	14,939.7	628.4	127.1	3041.16	11,898.5
Consiliul Raional Strășeni	3,434.9	108.0	17.9	574.65	2,860.3
Consiliul Raional Criuleni	1,230.7	48.1	0.5	12.5	1,218.2
Consiliul Raional Edineț	690.4	29.2	22.7	540.19	150.2
Primăria municipiului Bălți	1,193.8	23.9	13.3	671.12	522.7

Sursa: Ministerul Finanțelor

Este important de remarcat cătoate cele 5 APL-uri de nivelul II cu cheltuieli peste media națională, și-au mărit cheltuielile per tânăr în 2018. Totodată, numărul APL-urilor II care înregistrează cheltuieli pentru activitățile de tineret sub 50% (11,95 lei) din media pe toate APL II este destul de mare, 25, în creștere față de 2017. (în 2017 au fost 19). Din care, 3 APL II nu au alocat deloc resurse pentru activitățile de tineret (Raioanele Glodeni, Rezina și Cimișlia). Aceste raioane deja al doilea an consecutiv nu alocă resurse conform sub programului tineret.

Nivelul de executare a bugetelor APL II pentru activitățile de tineret

Pentru toate APL-urile de nivelul doi, în anul 2018 s-a constatat un nivel relativ bun de executare a sumelor aprobate inițial destinate activităților de tineret. Executarea bună față de sumele aprobate a rezultat din faptul că 16 APL-uri de nivelul II (45%) cu un volum de cheltuieli sumat de circa 82,2% au realizat o executare de peste 90.

Tabel 4: Nivelul de executare a bugetelor publice locale de nivel II, mii lei

APL nivel II	Aprobat	Precizat	Executat 2018	% executat
Consiliul Raional Anenii Noi	234.0	258.4	235.0	90.9
Consiliul Raional Briceni	184.9	478.5	448.0	93.6
Consiliul Raional Strășeni	1,982.9	3,650.9	3,434.9	94.1
Consiliul Raional Nisporeni	2,515.8	15,556.8	14,939.7	96.0
Primăria municipiului Chișinău	1,240.0	1,226.6	1,193.8	97.3
Primăria municipiului Bălți	1,240.0	1,226.6	1,193.8	97.3
Consiliul Raional Râșcani	290.9	340.9	332.1	97.4
Comitetul executiv al UTA Găgăuză	969.3	909.3	897.0	98.6
Consiliul Raional Ialoveni	300.0	345.0	344.9	100.0
Consiliul Raional Basarabeasca	30.0	30.0	30.0	100.0
Consiliul Raional Călărași	50.0	50.0	50.0	100.0
Consiliul Raional Căușeni	40.8	40.8	40.8	100.0
Consiliul Raional Dondușeni	54.2	31.5	31.5	100.0
Consiliul Raional Soroca	750.0	750.0	750.0	100.0
Consiliul Raional Ștefan Vodă	50.0	50.0	50.0	100.0
Consiliul Raional Taraclia	40.0	40.0	40.0	100.0

Sunt numeroase APL-urile de nivelul II în care nivelul de executare este mai jos de 80%, unele înregistrând nivele chiar mai joase de 50%, inclusiv și 0%. Această situație vorbește despre o stare dezastruoasă cu referire la planificarea bugetară la nivelul APL-urilor de nivelul II în general, iar, în mod special, pe sectorul tineret. Din discuțiile cu reprezentanții APL de nivel II, au fost identificate motivele principale ale neutilizării resurselor, acestea fiind lipsa unui specialist de tineret care să implementeze activitățile planificate sau prioritizarea altor activități și domenii în defavoarea sectorului de tineret. Salariul mic și condițiile de muncă nesatisfăcătoare sunt principalele motive ale fluctuației de personal pe poziția de funcționar public responsabil de politicile de tineret la nivel local.

Tabel 5: APL nivel II cu executare bugetară sub 80%

APL nivel II	Aprobat	Precizat	Executat 2018	% executat
Consiliul Raional Cimișlia	100.0	100.0	0.0	0.0
Consiliul Raional Glodeni	0.0	0.0	0.0	0.0
Consiliul Raional Rezina	50.0	50.0	0.0	0.0
Consiliul Raional Hâncești	750.0	700.0	85.0	12.1
Consiliul Raional Fălești	408.8	408.8	109.9	26.9
Consiliul Raional Drochia	68.6	83.6	23.7	28.3
Consiliul Raional Șoldănești	29.0	34.0	10.0	29.4
Consiliul Raional Dubăsari (Cocieri)	852.6	387.1	130.6	33.7
Consiliul Raional Leova	133.7	113.8	58.5	51.4
Consiliul Raional Cahul	285.0	325.0	220.0	67.7
Consiliul Raional Ocnița	173.9	121.9	86.0	70.5
Consiliul Raional Sângerei	908.8	785.8	564.9	71.9
Consiliul Raional Cantemir	70.0	70.0	55.3	79.0
Consiliul Raional Orhei	991.1	991.1	790.1	79.7

Nivelul de executare a bugetelor publice locale de nivel II destinate sub-programului tineret variază semnificativ de la regiune la regiune și nu sunt oarecum proporționale cu sumele bugetate. Acest lucru poate fi explicat în primul rând prin lipsa sau prezența unui specialist de tineret care ar valorifica resursele. Astfel, lipsa unui astfel de funcționar determină sau realocarea resurselor la sfârșit de an sau valorificarea neesențială a acestor resurse prevăzute în buget. O parte din resursele alocate pentru centrele de tineret, rămân nevalorificate din cauza întârzierii recrutării și angajării managerului acestei instituții sau din lipsa totală a unei persoane pe acest post.

4.

Politica de integrare a sectorului de tineret și raporturile interbugetare

Interacțiunea dintre prioritățile de tineret de la nivel local și naționali

Fiind în ultimii ani de implementare a Strategiei Naționale de Dezvoltare a Sectorului de Tineret (SNDST) 2020, o bună parte din prioritățile stabilite la nivel național au reușit să fie transpuse la nivel local. Este demn de observat că în mare parte prioritățile SNDST 2020 au fost adaptate în urma unor exerciții participative ale tinerilor prin intermediul CLT, consultări publice, chestionare, forumuri și post-forumuri. Cu toate acestea, procesul de planificare a intervențiilor la nivel local este unul ad-hoc, intuitiv, deseori lipsit de dezvoltarea unor documente strategice bine structurate. APL-urile deseori nu au, sau dacă au - nu respectă strategiile locale de tineret bine fundamentate pe date și finanțate. APL-urile recunosc importanța unor intervenții în domeniul de tineret, dar nu realizează integrarea eficientă a acestora în documentele strategice locale, sau/și nu asigură un proces de implementare și monitorizare transparent și coerent. 10 APL au rapoarte de executare a bugetelor și mai puține au instrumente de monitorizare a utilizării resurselor în domeniul de tineret.

Procesul de colectare de date în mod sectorial în domeniul de tineret la nivel local adus în evidență câteva probleme sistemice:

- Inexistența unui management bazat pe rezultate la nivel local, atât în domeniul de tineret, cât și în alte domenii;
- Capacitate scăzută a actorilor responsabili (specialiștii în lucru de tineret) de identificare a resurselor destinate activităților pentru tineri în profil sectorial atât la nivel local cât și central;
- Nivel scăzut de instruire și capacitate în coordonarea politicilor locale de tineret a actorilor locali responsabili de activitățile cu tinerii (specialiștii în lucrul de tineret, lucrătorii de tineret).
- Lipsa unei înțelegeri clare a sectorului de tineret și a conținutului acestuia din partea APL;
- Coordonarea slabă dintre structurile APL-urilor de nivel II în dezvoltarea și implementarea unor intervenții în domeniul de tineret;
- Confuzia privind conținutul activităților de tineret (activitățile sportive și culturale, fiind considerate integral de tineret);
- Lipsa unor documente strategice și de planificare locale, sau/și lipsa unor procese de monitorizare a implementării acestora;

Identificarea și stabilirea priorităților locale de tineret

În procesul de planificare strategică la nivel local este necesară analiza necesităților tinerilor. În continuare, pentru stabilirea priorităților locale, procesul de planificare strategică trebuie să fie fundamentat pe date și participarea tinerilor. Pentru identificarea priorităților locale de tineret au fost analizate bugetele locale, documentele de planificare strategică și planurile de activități ale APL-urilor. În urma analizei am stabilit că planificarea anuală în domeniul de tineret în cadrul APL de nivel II este una intuitivă și deseori lipsită de coerență și coeziune cu documentele strategice locale. Deseori activitățile sunt preluate de la an la an și nu este evaluat impactul acestora asupra priorităților formulate în documentele locale și naționale de planificare. Uneori planurile de activități nu diferă de la an la an și nu au un cadru de rezultate ce trebuie atins. Cu toate că planurile de activități deseori contribuie la realizarea unor priorități strategice naționale, în lipsa unor indicatori și rapoarte de evaluare impactul acestora este dificil de evaluat.

Nu există evidențe clare de fundamentare a alocărilor bugetare. Deseori lipsesc planuri detaliate, cu indicatori de rezultat care ar estima costurile intervenției și ar oferi un cadru de monitorizare și evaluare a executării bugetare și implementării activităților. APL nu au dezvoltat instrumente interne, rigide și bazate pe evidență de identificare a necesităților tinerilor. De cele mai multe ori prioritățile de tineret sunt inspirate din documentele naționale de planificare și completate cu date colectate de către Consiliile Locale de Tineret. Utilizarea statisticilor și studiilor naționale, dezagregate regional ar permite ajustarea intervențiilor în mod țintit. Astfel de instrumente pot fi studiile tematice, Indicele Compozit de Dezvoltare a Tinerilor (Youth Score Card), rapoartele tematice BNS, ș.a. Indicele compozit spre exemplu oferă APL posibilitatea de identificare a discrepanțelor și prioritizarea problemelor în mod comparativ cu alte APL de nivel. În așa fel APL pot identifica indicatorii și domeniile la care capitol au rezultate mai slabe decât alte regiuni ale țării. În așa fel se pot obține intervenții care au drept scop soluționarea unor probleme specifice locale.

Consolidarea unui sistem solid, coordonat și transparent de identificare, stabilire și implementare a priorităților de tineret este o condiție obligatorie pentru dezvoltarea unui sector de tineret sănătos la nivel local.

În ultimii ani a crescut ponderea resurselor alocate pentru programe locale de granturi și pentru centrele de tineret. Aceste schimbări pot fi explicate prin lansarea de către MECC a programului de dezvoltare a centrelor de tineret care necesită co-finanțare din resursele bugetului local. Creșterea investițiilor în domeniul de tineret la nivel local trebuie însoțită în mod obligatoriu de suport în dezvoltarea unui cadru de planificare și monitorizare bazat pe rezultate, pentru a crea un sistem eficient de evaluare a impactului intervențiilor și activităților realizate.

Cea mai mare dificultate apare la etapa evaluării sumelor alocate pentru activități de tineret în alte domenii sectoriale, decât cele gestionate de unitatea de profil (sănătate, angajare, sport, cultură, etc.). APL-urile nu cunosc exact care este cadrul de rezultate și resursele alocate pentru tineri pentru aceste domenii, ceea ce limitează în mod evident din impactul și calitatea intervențiilor asupra tinerilor.

Stabilirea priorităților sectoriale pentru tineri trebuie să fie un proces participativ, cu implicarea:

- Entitățile responsabile de coordonarea și dezvoltarea politicilor locale de tineret (specialistul în lucrul de tineret, comisia de co-management);
- Structurilor reprezentative ale tinerilor, precum Consiliile Locale/Raionale de Tineret și/sau AO de tineret locale;
- Reprezentanților departamentului financiar/direcției finanțe;
- Prestatorilor de servicii de tineret (centrele de tineret, centre de sănătate prietenoase tinerilor, etc.);
- Reprezentanților organelor decizionale electiv.

Participarea tinerilor în procesul de luare a deciziilor

În procesul de dezvoltare a politicilor locale de tineret, existența unei infrastructuri de tineret asigură premisele unei dezvoltări durabile, incluzive și relevante necesităților tinerilor. Prin urmare, un sector de tineret activ presupune existența unor structuri participative a tinerilor, precum Consiliile Locale/Raionale a Tinerilor, organizațiile de tineret, comisiile locale de co-management. Conform chestionarului realizat la nivel de APL nivel II, în nici o unitate administrativă nu există comisii de co-management. Conform surselor alternative de documentare, există 23 de Consilii Raionale de Tineret, activitatea cărora este în proces de consolidare. În 13 din 19 regiuni chestionate, există organizații de tineret active. Este demn de menționat legătura cauzală dintre existența structurilor de tineret, care este direct proporțională cu cantitatea și calitatea elaborării bugetului pentru tineret la nivel local.

Structurile date sunt entități care facilitează implicarea tinerilor în procesul decizional și bugetar la anumite etape. De asemenea, este încurajată existența unor instrumente de finanțare și suport a acestor structuri pentru a susține implicarea activă a acestora în activitatea APL și în procesul de bugetare, inclusiv monitorizarea executării acestora. Programele locale de granturi sunt forme eficiente de participare a tinerilor, în special dacă sunt combinate cu sesiuni de instruire care le-ar permite dezvoltarea unor concepte de proiecte bine structurate și aliniate priorităților locale și naționale de tineret. Dezvoltarea acestor programe are un trend pozitiv în ultimii ani, fiind încurajată inclusiv și prin Programul Național de Dezvoltare a Centrelor de Tineret.

Important în asigurarea participării tinerilor este implementarea unor măsuri pro active de implicare a acestora. Procesul bugetar este unul complex și invitarea tinerilor la consultări publice este insuficientă în lucrul cu tinerii. APL trebuie să creeze un mediu de explicare și intervenție pentru tineri care să le permită o contribuție activă și eficientă în proces. Acest lucru va asigura și creșterea participării tinerilor în procesul de implementare a planului de activități. Participarea și implicarea tinerilor și a organizațiilor reprezentative ale acestora este foarte diferită de la un APL la altul. Evaluarea gradului de participare a tinerilor, conform datelor furnizate de către APL nivel II, în concordanță cu scara de participare a tinerilor elaborată de Roger Hart plasează participarea tinerilor la un nivel destul de redus. Astfel, indicatorii evaluați în chestionarul expediat APL nivel II, au măsurat existența structurilor de participare a tinerilor (I) și gradul de implicare a acestora în procesul de elaborare a bugetului public (II). Astfel, trebuie să menționăm un șir de instrumente care au fost dezvoltate cu suportul unor programe naționale pentru susținerea implicării și participării tinerilor (Consiliile Locale/Raionale ale Tinerilor, programe de granturi, ș.a.). Evaluarea nivelului de participare a tinerilor în cadrul unui APL este destul de dificilă, or multiple elemente ale participării semnificative ar fi prezente în mod combinat în cazul acestora. Se observă elemente cum ar fi instituirea și abilitarea unor structuri precum CLT/CRT, dar absența unor structuri de co-management. Structurile existente au, însă, o autonomie instituțională și influență în procesul de luare a deciziilor destul de limitată. Acest lucru este recunoscut și de către APL prin răspunsurile furnizate în cadrul chestionarului expediat. Astfel, mai

multe APL recunosc că au structuri și mecanisme dedicate tinerilor, pentru participare în luarea deciziilor în ceea ce ține de stabilirea priorităților de tineret la nivel local și în același timp admit că nu implică tinerii în luarea deciziilor.

Aprecierea nivelului de participare ca fiind redus este determinat și de lipsa înțelegerii esenței fenomenului și rolului participării semnificative a tinerilor în procesul decizional. Deseori participarea este concepută ca fiind modele de consultare publică a tinerilor, care au ca finalitate aprobarea unor documente de poziții. Totuși aceste decizii nu au un caracter informat, consultat sau o finalitate clară cu impact precis asupra procesului decizional a APL. Acest lucru determinând o apreciere mai mult formală a procesului de participare.

În concluzie, se poate menționa că la nivele de țară pentru APL II nivelul de participare a tinerilor] n procesele decizionale, în conformitate cu scara de participare se situează la nivelul 3 (tokenism). Totodată, este important de menționat că această concluzie se bazează în special pe componenta de participare a tinerilor în procesul de luare a deciziilor pe domeniile de sănătate, economie, etc. Adică, pe componenta care asigură integrarea priorităților tinerilor în sectoarele orizontale. Totodată, în anumite APL II (Ialoveni, Ungheni, Orhei, Soroca) există procese destul de avansate în domeniul administrării programului de granturi, care asigură un înalt nivel de participare al tinerilor, inclusiv împuternicirea integrală a tinerilor de a lua deciziile privind proiectele ce vor fi finanțate. În același timp, alte raioane (Nisporeni, Edineț, Ocnița) preiau practicile pozitive de acest tip și au inițiat programul de granturi la nivel local.

Finanțarea și activitatea structurilor reprezentative ale tinerilor

Durabilitatea investițiilor în domeniul de tineret este asigurată prin existența și dezvoltarea unor documente strategice locale de tineret (Strategii Locale de Tineret), a unei infrastructuri de tineret moderne (Centre de Tineret), a structurilor de participare și reprezentare a tinerilor (CLT, AO de tineret, ș.a.), asigurarea unui proces participativ și transparent de bugetare. Pentru colectarea informațiilor despre aceste elemente au fost expediate în luna august un chestionar de evaluare a bugetelor locale de tineret și infrastructurii de tineret către toate cele 35 APL din republică (cu excepția mun. Tighina și mun. Tiraspol). Au fost recepționate 19 răspunsuri, majoritatea oferind informații parțiale la întrebările formulate. APL care nu au furnizat date deloc sunt UTA Găgăuzia, Anenii Noi, Bălți, Cahul, Basarabasca, Leova, Briceni, Dondușeni, Drochia, Glodeni, Strășeni. Având în vedere cifrele oferite de către MF, trebuie menționat că aceste UAT reprezintă o pondere semnificativă în dezvoltarea politicilor de tineret la nivel local, datele acestora având posibilitatea de a influența cifrele generale pe sector.

Finanțarea CLT/CRT are loc din bugetul APL, iar susținerea metodologică a funcționării acestora este realizată de către funcționarul public responsabil de tineret sau de către centrele de tineret. Pentru susținerea inițiativelor tinerilor și a organizațiilor de tineret APL pot crea programe de granturi. Doar 9 din APL care au răspuns la chestionar au menționat că au programe de granturi anuale pentru tineret (Orhei, Edineț, Călărași, Sângerei, Fălești, Ialoveni, Râșcani, Soroca, Ungheni).

Dintre APL de nivel II doar unadisune de Strategie Raională de Tineret, valabilă în 2018 (Edineț), în timp ce o bună parte din APL au indicat existența unor strategii raionale care au expirat în anul 2017 (Căușeni, Fălești, Ialoveni, Râșcani, Sângerei și Ungheni). Între timp, unele regiuni sunt în proces de elaborare a strategiilor de tineret, printre care Rezina, Taraclia și Dubăsari - care în anul 2019 elaborează astfel de documente. Dintre acestea doar în Ialoveni și Ungheni există un raport de evaluare a implementării strategiei locale de tineret. Opt APL au comunicat că au priorități în domeniul de tineret și în alte documente strategice locale (Soroca, Nisporeni, Ialoveni, Fălești, Rezina, Sângerei, Soroca, Ungheni), iar la întrebarea dacă există activități de tineret pe alte domenii (sănătate, angajare, sport, etc.), 11 APL au spus că au. Cu părere de rău acestea nu au oferit cifre în ceea ce ține resursele alocate pentru activități de tineret pe alte sectoare, cu excepția costurilor din

domeniul sport care au fost considerate drept resurse exclusiv dedicate tinerilor. Aceasta deseori induce o anumită confuzie la nivel local, așa cum în înțelegerea comună – cheltuielile pentru sport sunt echivalentul celor dedicate pentru tineret.

La întrebarea privind existența rapoartelor de evaluare a documentelor sectoriale care conțin priorități de tineret, doar 3 APL au spus că există, fără să ofere aceste atașamente. 18 din localitățile care au răspuns la chestionar au planuri anuale de activități de tineret și doar 9 dintre ele au rapoarte privind implementarea acestor planuri.

În 13 APL II, din cele care au răspuns la chestionar, sunt create Consilii Locale de Tineret, iar în 13 din APL de nivel II există structuri asociative de tineret (ONG de tineret) active. Centre de tineret există în 14 APL de nivel II (Chișinău, Orhei, Fălești, Criuleni, Edineț, Cimișlia, Ialoveni, Nisporeni, Ocnița, Rezina, Râșcani, Sângerei, Soroca și Ungheni). În ultimii ani se observă o creștere constantă a numărului de CLT funcționale. Acest lucru se datorează activității Rețelei Naționale a Consiliilor Locale de Tineret, dar și programului de susținere a Consiliilor Locale de Tineret implementat de către MECC în ultimii 4 ani.

Conform Hotărârii de Guvern nr. 733 din 29.09.2011 cu privire la crearea Comisiei guvernamentale pentru politicile de tineret, pct. 6. „Se recomandă consiliilor raionale și primăriilor municipiilor să creeze comisii raionale (municipale) pentru politicile de tineret pe baza principiului de paritate între reprezentanții autorităților publice locale și reprezentanții societății civile de tineret.” Structurile date au drept scop coordonarea, elaborarea, implementarea și monitorizarea politicilor de tineret la nivel local; asigură colaborarea intersectorială în realizarea politicilor de tineret; inițiază programe locale în domeniul tineretului; monitorizează implementarea Strategiei locale pentru tineret; alte atribuții stabilite de APL. În fapt, aceste comisii sunt prevăzute și în SNDST 2020, și sunt numite comisii de co-management, care au existat anterior în 5 regiuni din țară, dar la momentul actual nu mai sunt funcționale în nici una dintre raioane.

În chestionarul care a fost expediat către APL de nivel II, au fost incluse mai multe întrebări care ar reflecta participarea tinerilor în procesul bugetar. La întrebarea dacă sunt implicați tinerii în procesul bugetar doar 9 APL de nivel II din 19 care au răspuns au afirmat că tinerii sunt implicați în procesul dat (Chișinău, Orhei, Ocnița, Ialoveni, Dubăsari, Fălești, Sângerei, Soroca, Ungheni), ceea ce constituie aproximativ 47% din 19 de APL de nivel II au consemnat faptul că implică tinerii în procesul decizional. Provocarea esențială este că nu au indicat ce instrumente dedicate implicării tinerilor în procesul bugetar utilizează, așa cum doar 3 au indicat exact cum le aplică în realitate.

Dezvoltarea unor politici de tineret eficiente și incluzive presupune în mod obligatoriu și implicarea tinerilor în procesul de bugetare a resurselor pentru acestea. Implicarea tinerilor în procesul bugetar poate fi realizat la orice etapă, atât direct cât și prin intermediul structurilor participative a tinerilor CLT, organizații de tineret, comisii locale de co-management, ș.a.

La capitolul implicării tinerilor în procesul de bugetare, 3 dintre APL au spus că au dezvoltat instrumente dedicate tinerilor de implicare în procesul bugetar la diferite etape: Făleşti, Ialoveni și Ungheni. Alte 6 regiuni au practici de implicare a tinerilor în procesul bugetar și anume în localitățile Chișinău, Sângerei, Ocnîța, Dubăsari, Soroca și Orhei. Un model demn de replicare este cel de la Ungheni, unde drept instrumente de implicare a tinerilor în procesele bugetare au fost indicate activități precum: Forum și post-forum al tinerilor (realizate și în alte 23 de raioane/municipii) din raionul Ungheni, evenimente realizate anual de Consiliul Raional al Tinerilor (CRT) Ungheni și ședința plenară a CRT Ungheni cu reprezentanții APL privind prioritizarea cheltuielilor în elaborarea bugetului pentru anul

La întrebarea privind existența unui raport cu privire la executarea bugetului local, doar 9 APL au răspuns că un astfel de document ar exista.

Cu scopul susținerii și dezvoltării inițiativelor tinerilor, 10 APL au desfășurat în anul 2018 Programe de Granturi. Cu regret, cu excepția r. Ungheni (15.000 MDL), r. Ialoveni

(10.000 MDL) și Soroca (15.000 MDL), celelalte APL nu ne-au menționat suma programului realizat. Existența programelor de granturi este un factor care încurajează crearea și dezvoltarea ONG de tineret și CLT la nivel local. Acestea asigură structurile asociative cu resursele necesare pentru realizarea planurilor de activitate și permit susținerea și implicarea tinerilor în activitățile planificate de către APL.

Evaluarea investițiilor și bugetelor pentru activități de tineret în alte domenii precum sănătate, sport, angajare, cultură etc. nu este posibilă, deoarece APL nu au furnizat, decât cu mici excepții, date privind activitățile de tineret din aceste domenii. Cu toate acestea se observă confuzia privind natura unor activități și a activităților de tineret. Astfel, APL care au oferit date privind activitățile de tineret din alte sectoare au considerat activitățile sportive ca fiind activități de tineret. În același timp APL nu au putut extrage separat resursele destinate pentru activități cu tinerii și/sau pentru tineri în domenii precum sănătate, sport, angajare, etc, oferind suma totală bugetată pe aceste domenii.

Astfel, la întrebarea care sunt sumele alocate de către APL pentru activități pentru tineri în alte domenii de activitate Consiliul Raional Cahul a indicat suma de 836.777 (sport); Consiliul Raional Nisporeni 31 827 (sport), 6.550 (cultură), Consiliul Raional Orhei 3.902.300 (sport). Dacă comparăm cifrele oferite cu sumele alocate pentru domeniile date în bugetele locale, observăm că în peste jumătate din cazuri acestea sunt egale. Respectiv putem concluziona că APL nu au calculat separat și/sau nu pot evalua costurile destinate pentru tineri în aceste domenii. Acest lucru se datorează lacunelor în planificarea politicilor sectoriale la nivel local, așa cum categoria de vârstă a tinerilor nu este tratată în mod individualizat, cu servicii și programe ce răspund în mod esențial necesităților acestora.

5. Concluzii și recomandări

În urma evaluării bugetelor locale destinate domeniului de tineret pentru anul 2018 au fost identificate următoarele constatări și concluzii:

- Suma bugetelor alocate pentru tineret a crescut în ultimii ani. Cu toate acestea, se observă o diferență semnificativă de la o regiune la alta în ceea ce privește sumele totale alocate, dar și sumele bugetate per tânăr. Reforma cu privire la finanțele publice locale din 2015 a creat un risc pentru finanțarea sectorului de tineret la nivel local. Cu toate acestea, având în vedere tendințele din ultimii ani, se observă o revenire la sumele de până în anul 2015, în mare parte din contul câtorva APL-uri „campioni” de nivel II;
- Alocarea bugetelor pentru tineri sunt deseori dependente de factori precum: profesionalitatea și/sau existența specialistului de tineret, prezența comisiei de comanagement de tineret, CLT, AO de tineret;
- La nivel local lipsește managementul bazat pe rezultate, ceea ce afectează calitatea intervențiilor în domeniul de tineret, iar evaluarea eficienței și eficacității intervențiilor fiind dificilă sau imposibilă;
- Funcționarii locali nu au o înțelegere clară a conținutului și naturii activităților de tineret, deseori funcția de funcționar public responsabil de politici de tineret este vacantă din cauza remunerării mici și a condițiilor de muncă modeste;
- Rata de executare a bugetului este sub 80%, deseori planificarea inițială și rectificările ulterioare diferă semnificativ, discrepanță determinată de ajustările operate pe perioada de executare;
- Lipsește un mecanism de monitorizare a resurselor alocate pentru activități de tineret în plan sectorial, în domenii precum sănătate, angajare, cultură, sport etc. Acest lucru determină imposibilitatea de a evalua impactul acestor domenii asupra tinerilor și a intervențiilor finanțate;
- Principalii factori care au impulsionat sistemic dezvoltarea sectorului de tineret la nivel local au fost programele dezvoltate de MECC. Totuși, lipsa unei entități naționale responsabile de implementarea programelor de tineret și susținerea metodologică a actorilor principali de la nivel național și local determină anumite insuccese și un progres lent;

Pentru sporirea eficienței utilizării resurselor publice în domeniul de tineret se recomandă:

- Implementarea managementului bazat pe rezultate în APL, atât în domeniul de tineret dar și în alte domenii;
- Crearea unui mecanism de evidență a resurselor alocate pentru activități de tineret în domeniile sectoriale ale APL;
- Creșterea gradului de profesionalizare a specialiștilor de tineret la nivel local și/sau a entităților responsabile de coordonarea politicilor de tineret locale;
- Suținerea dezvoltării infrastructurii locale de tineret, inclusiv a Centrelor de Tineret, a organizațiilor de tineret, a comisiilor locale de comanagement;
- Capacitarea structurilor reprezentative ale tinerilor în domeniul finanțelor publice destinate tinerilor și buneii guvernări;
- Asigurarea participării efective a tinerilor și a structurilor reprezentative ale tinerilor la toate etapele bugetare, atât prin intermediul structurilor de reprezentare, dar și în afara acestora;
- Suport în dezvoltarea documentelor locale strategice și în implementarea eficientă a acestora. Consolidarea unor structuri intersectoriale de monitorizare a implementării acestora, cu includerea reprezentanților tinerilor și organizațiilor de tineret;
- Promovarea transparenței procesului bugetar și a participării comunitare la acesta, inclusiv a tinerilor.

Având în vedere dificultățile întâlnite în procesul de colectare a datelor și cu scopul de a impulsiona posibilitatea de studiere și susținere a sectorului de tineret la nivel local, venim cu următoarele recomandări:

- Consolidarea capacităților unităților responsabile de coordonarea politicilor de colectare a datelor în profil sectorial, în sectoare precum sănătate, sport, cultură, etc.;
- Crearea unui mecanism la nivel de național și local de colectare a datelor pe resursele bugetate per grup țintă (tineri, vârstnici, femei, etc.);
- Suținerea creării comisiilor locale de comanagement cu scopul coordonării intervențiilor sectoriale pentru tineri.

ANEXA I:

Metodologie de evaluarea a bugetelor publice locale pe domeniul de tineret (anul 2018)

1.	Stabilirea limitelor de cercetare și definitivarea domeniului de evaluare.	Se vor stabili limitele cercetării reieșind din disponibilitatea informațiilor capacitatea instituțională la momentul dat.	Estimarea prealabilă a disponibilității informațiilor	Deskresearch
2.	Clarificarea cadrului instituțional și de politici actual privind sectorul de tineret.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Analiza tuturor produselor de analiza și cercetare conexe; ■ Analiza legislației relevante. În special, analiza Legii cu privire la tineret nr. 215 din 29.07.2016, legea privind administrația publică locală nr. 436 din 28.12.2006, legea privind finanțele publice locale nr. 397 din 16.10.2003, alte acte normative relevante; ■ Analiza Strategiei Naționale de Dezvoltare a Sectorului de Tineret 2014-2020, a planului de acțiuni a strategiei și a rapoartelor de implementare existente; ■ Strategiile locale de dezvoltare a sectorului de tineret, alte rapoarte existente, conexe subiectului prezentei cercetări. 	Evaluarea bugetelor locale 2011-2017 realizate de către Consiliul Național al Tineretului din Moldova, Evaluarea bugetelor publice locale 2018 realizată de Centrul Analitic Independent Expert-Grup, Ghid privind integrarea priorităților tinerilor în politicile publice sectoriale, Youth Scor Card.	Deskresearch, Interviuri
3.	Analiza relațiilor inter-bugetare (central, local) modalități de planificare și evidența a cheltuielilor	<ul style="list-style-type: none"> ■ Analiza mijloacele prin care politicile centrale se implementează la nivel raional. Instrumente și modalități de interconexiune; ■ Planificarea resurselor și modul de evidență a resurselor destinate sectorului de tineret (transferuri, clasificare, alte elemente). 	<p>Legea finanțelor publice nr 181/2014;</p> <p>Legea privind finanțele publice locale nr. 397/2003;</p> <p>Alte acte normative privind finanțele publice.</p>	Deskresearch, Interviuri
4.	Evaluarea gradului în care prioritățile de tineret au fost acoperite în bugetele raionale	<ul style="list-style-type: none"> ■ Evaluarea coerenței (consistenței) dintre prioritățile stabilite în SNDST cu prioritățile strategice locale (sursele de informare: strategiile locale, alte doc strategice, planurile de activitate pentru 2018, resursele alocate inițial pentru buget, sumele real executate); ■ Evaluarea coerenței (consistenței) dintre prioritățile naționale și alocările din bugetele locale; ■ Evaluarea acoperirii bugetare a priorităților stabilite la nivel local; La evaluarea gradului de acoperire se va ține cont de ODD și de indicatorii Scor Card pentru tineret. 	<p>Documentele strategice naționale și locale;</p> <p>Planurile și programele locale;</p> <p>Rapoartele locale de implementare a activităților de tineret.</p>	Chestionarea

5.	Estimarea volumului resurselor alocate pentru sectorul de tineret în bugetele raionale	<ul style="list-style-type: none"> ■ Volumul de cheltuieli pe sectorul de tineret va fi estimat în datelor furnizate de Ministerul Finanțelor și vor fi completate prin datele furnizate de către APL de nivel II. 	<p>Legea bugetului de stat 2018 și anexele relevante și documentele bugetare locale.</p> <p>Planurile de tineret 2018.</p> <p>Rapoartele de implementare a activității de tineret pe anul 2018.</p>	Chestionarea Interviuri
6.	Evaluarea nivelului de participare în procesul bugetar privind politicile de tineret	<p>La această etapă vor fi analizate:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Se va evalua existența în fiecare raion a infrastructurii de tineret (structuri participative ale tinerilor): Consilii Locale ale Tinerilor (CLT), Centre locale de tineret, Comisii locale de co-management în domeniul de tineret, ONG-uri de tineret; ■ Se va evalua gradul și modul de implicare în procesul bugetar a structurilor de tineret, care a fost nivelul de implicare la toate etapele bugetare: <ul style="list-style-type: none"> ▶ Etapa de elaborare (participarea la consultări publice organizate de subdiviziunile consiliului raional, expediere de recomandări, elaborare planuri de acțiuni, etc.); ▶ Examinare și adoptare (participarea la ședințele Consiliului Raional); ▶ Executarea bugetului (cum se implică și dacă se implică prin intermediul comisiilor, instrumentele de monitorizare, participarea directă la implementare (ex. programul de granturi în Raionul Soroca)); ▶ Raportare (există sau nu rapoarte alternative pe executarea bugetului și/sau realizarea planului de activități de tineret). ■ Existența programelor de granturi; <p>Măsuri și modalități de implicare întreprinse de către APL (nivel raional). Cum a avut loc implicarea</p>	<p>Rapoartele de transparență bugetară;</p> <p>Rapoartele autorităților;</p> <p>Interviurile prin telefon a membrilor rețelei de tineret;</p>	Chestionarea; Interviuri Deskresearch
7.	Formularea concluziilor și recomandărilor	În baza rezultatelor evaluării se vor identifica principalele concluzii, constatări și se vor formula recomandări privind cadrul instituțional și de politici, participare și nivelul de asigurare cu resurse bugetare.	Rezultatele Evaluării	Deskresearch
8.	Utilizarea banilor prevăzuți pentru tineret	Evaluarea calitativă a utilizării resurselor. Tipurile de cheltuieli.	Datele colectate de la APL	Chestionar, Consultarea planurilor de acțiuni, deize de cheltuieli APL

ANEXA 2:

Cheltuielile pe domeniul de tineret pentru anul 2017 și 2018 în plan comparativ (APL nivel II)

APL nivel II	Executat 2018	% executat	nr. tineri	cheltuieli per tânăr 2018	cheltuieli per tânăr 2017	Executat 2017	diferență cheltuieli 2017/2018
1 Primăria municipiului Chișinău	1,193.8	97.3	290587	4.1	7.5	2206.79	-1,013.0
2 Primăria municipiului Bălți	1,193.8	97.3	49904	23.9	13.3	671.12	522.7
3 Consiliul Raional Anenii Noi	235.0	90.9	28027	8.4	9.5	270	-35.0
4 Consiliul Raional Basarabeasca	30.0	100.0	9939	3.0	2	20	10.0
5 Consiliul Raional Briceni	448.0	93.6	22105	20.3	12.1	270.52	177.5
6 Consiliul Raional Cahul	220.0	67.7	44829	4.9	1.1	50	170.0
7 Consiliul Raional Cantemir	55.3	79.0	23013	2.4	0.7	17.26	38.0
8 Consiliul Raional Călărași	50.0	100.0	26646	1.9	1.5	40.27	9.7
9 Consiliul Raional Căușeni	40.8	100.0	31058	1.3	1.6	50.2	-9.4
10 Comitetul executiv al UTA Găgăuză	897.0	98.6	55331	16.2	16.2	903.81	-6.8
11 Consiliul Raional Cimișlia	0.0	0.0	21912	0.0	0	0	0.0
12 Consiliul Raional Criuleni	1,230.7	83.8	25599	48.1	0.5	12.5	1,218.2
13 Consiliul Raional Dondușeni	31.5	100.0	12291	2.6	0.7	9.06	22.4
14 Consiliul Raional Drochia	23.7	28.3	25019	0.9	0.3	8.14	15.6
15 Consiliul Raional Dubăsari (Cocieri)	130.6	33.7	11738	11.1	24	285.02	-154.4
16 Consiliul Raional Edineț	690.4	87.9	23646	29.2	22.7	540.19	150.2

APL nivel II	Executat 2018	% executat	nr. tineri	cheltuieli per tânăr 2018	cheltuieli per tânăr 2017	Executat 2017	diferență cheltuieli 2017/2018
17 Consiliul Raional Fălești	109.9	26.9	29390	3.7	7.8	230.4	-120.5
18 Consiliul Raional Florești	137.6	80.9	27222	5.1	5.1	140	-2.4
19 Consiliul Raional Glodeni	0.0	0.0	18475	0.0	0	0	0.0
20 Consiliul Raional Hâncești	85.0	12.1	43911	1.9	0.2	9.45	75.6
21 Consiliul Raional Ialoveni	344.9	100.0	36644	9.4	5.5	204.76	140.1
22 Consiliul Raional Leova	58.5	51.4	18460	3.2	2.7	51.07	7.4
23 Consiliul Raional Nisporeni	14,939.7	96.0	23773	628.4	127.1	3041.16	11,898.5
24 Consiliul Raional Ocnița	86.0	70.5	15192	5.7	2.8	43.41	42.6
25 Consiliul Raional Orhei	790.1	79.7	42508	18.6	2.1	89.1	701.0
26 Consiliul Raional Rezina	0.0	0.0	16563	0.0	3.7	60	-60.0
27 Consiliul Raional Râșcani	332.1	97.4	20523	16.2	11.1	230.63	101.5
28 Consiliul Raional Sângerei	564.9	71.9	31574	17.9	19.3	609.7	-44.8
29 Consiliul Raional Soroca	750.0	100.0	33166	22.6	18	599.69	150.3
30 Consiliul Raional Strășeni	3,434.9	94.1	31815	108.0	17.9	574.65	2,860.3
31 Consiliul Raional Șoldănești	10.0	29.4	13368	0.7	1.7	23.13	-13.1
32 Consiliul Raional Ștefan Vodă	50.0	100.0	24201	2.1	0	0	50.0
33 Consiliul Raional Taraclia	40.0	100.0	14182	2.8	2.8	39.97	0.0
34 Consiliul Raional Telenești	409.2	81.1	25856	15.8	14.5	377.51	31.7
35 Consiliul Raional Ungheni	280.3	83.1	40461	6.9	1.7	70	210.3
Total	28,893.7		1,208,928.0	23.9			

ANEXA 3:

Bugetele pentru APL nivel II, anul 2018

APL nivel II	Aprobat	Precizat	Executat	% executat	nr. tineri	cheltuieli per tânăr
1 Primăria municipiului Chișinău	1,240.0	1,226.6	1,193.8	97.3	290587	4.1
2 Primăria municipiului Bălți	1,240.0	1,226.6	1,193.8	97.3	49904	23.9
3 Consiliul Raional Anenii Noi	234.0	258.4	235.0	90.9	28027	8.4
4 Consiliul Raional Basarabeasca	30.0	30.0	30.0	100.0	9939	3.0
5 Consiliul Raional Briceni	184.9	478.5	448.0	93.6	22105	20.3
6 Consiliul Raional Cahul	285.0	325.0	220.0	67.7	44829	4.9
7 Consiliul Raional Cantemir	70.0	70.0	55.3	79.0	23013	2.4
8 Consiliul Raional Călărași	50.0	50.0	50.0	100.0	26646	1.9
9 Consiliul Raional Căușeni	40.8	40.8	40.8	100.0	31058	1.3
10 Comitetul executiv al UTA Găgăuză	969.3	909.3	897.0	98.6	55331	16.2
11 Consiliul Raional Cimișlia	100.0	100.0	0.0	0.0	21912	0.0
12 Consiliul Raional Criuleni	1,064.5	1,468.2	1,230.7	83.8	25599	48.1
13 Consiliul Raional Dondușeni	54.2	31.5	31.5	100.0	12291	2.6
14 Consiliul Raional Drochia	68.6	83.6	23.7	28.3	25019	0.9
15 Consiliul Raional Dubăsari (Cocieri)	852.6	387.1	130.6	33.7	11738	11.1
16 Consiliul Raional Edineț	706.1	785.8	690.4	87.9	23646	29.2
17 Consiliul Raional Fălești	408.8	408.8	109.9	26.9	29390	3.7
18 Consiliul Raional Florești	170.0	170.0	137.6	80.9	27222	5.1

APL nivel II	Aprobat	Precizat	Executat	% executat	nr. tineri	cheltuieli per tânăr
19 Consiliul Raional Glodeni	0.0	0.0	0.0	0.0	18475	0.0
20 Consiliul Raional Hâncești	750.0	700.0	85.0	12.1	43911	1.9
21 Consiliul Raional Ialoveni	300.0	345.0	344.9	100.0	36644	9.4
22 Consiliul Raional Leova	133.7	113.8	58.5	51.4	18460	3.2
23 Consiliul Raional Nisporeni	2,515.8	15,556.8	14,939.7	96.0	23773	628.4
24 Consiliul Raional Ocnița	173.9	121.9	86.0	70.5	15192	5.7
25 Consiliul Raional Orhei	991.1	991.1	790.1	79.7	42508	18.6
26 Consiliul Raional Rezina	50.0	50.0	0.0	0.0	16563	0.0
27 Consiliul Raional Râșcani	290.9	340.9	332.1	97.4	20523	16.2
28 Consiliul Raional Sângerei	908.8	785.8	564.9	71.9	31574	17.9
29 Consiliul Raional Soroca	750.0	750.0	750.0	100.0	33166	22.6
30 Consiliul Raional Strășeni	1,982.9	3,650.9	3,434.9	94.1	31815	108.0
31 Consiliul Raional Șoldănești	29.0	34.0	10.0	29.4	13368	0.7
32 Consiliul Raional Ștefan Vodă	50.0	50.0	50.0	100.0	24201	2.1
33 Consiliul Raional Taraclia	40.0	40.0	40.0	100.0	14182	2.8
34 Consiliul Raional Telenești	30.7	504.7	409.2	81.1	25856	15.8
35 Consiliul Raional Ungheni	120.0	337.4	280.3	83.1	40461	6.9
Total	16,885.6	32,422.5	28,893.7		1,208,928.0	23.9

ANEXA 4:

Bugetele raionale detaliate (2016- 2018)

4.1 Anenii Noi

Denumirea	Coduri				Aprobat	Precizat	Executat
	ORG1	Funcția F1-F3	Subprogram P1-P2	Activitatea P3			
TOTAL CHELTUIELI 2016					100,9	97,5	97,1
Cultura, sport, tineret, culte si odihna	1023	08			100,9	97,5	97,1
Servicii de sport, tineret si odihna	1023	081			100,9	97,5	97,1
Servicii pentru tineret	1023	0813			100,9	97,5	97,1
Tineret si sport	1023	0813	86		100,9	97,5	97,1
Tineret	1023	0813	8603		100,9	97,5	97,1
Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	1023	0813	8603	00239	100,9	97,5	97,1
TOTAL CHELTUIELI 2017	1023				280,5	280,5	270,0
Cultura, sport, tineret, culte si odihna	1023	08			280,5	280,5	270,0
Servicii de sport, tineret si odihna	1023	081			280,5	280,5	270,0
Servicii pentru tineret	1023	0813			280,5	280,5	270,0
Tineret si sport	1023	0813	86		280,5	280,5	270,0
Tineret	1023	0813	8603		280,5	280,5	270,0
Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	1023	0813	8603	00239	280,5	280,5	270,0
TOTAL CHELTUIELI 2018					234,0	258,4	235,0
Cultura, sport, tineret, culte si odihna	1023	08			234,0	258,4	235,0
Servicii de sport, tineret si odihna	1023	081			234,0	258,4	235,0
Servicii pentru tineret	1023	0813			234,0	258,4	235,0
Tineret si sport	1023	0813	86		234,0	258,4	235,0
Tineret	1023	0813	8603		234,0	258,4	235,0
Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	1023	0813	8603	00239	234,0	234,0	210,9
Întreținerea centrelor de tineret	1023	0813	8603	00394	0,0	24,4	24,1

4.2 Făleşti

Denumirea	Coduri				Aprobat	Precizat	Executat
	ORG1	Funcția F1-F3	Subprogram P1-P2	Activitatea P3			
TOTAL CHELTUIELI 2016					235,0	231,6	177,1
Cultura, sport, tineret, culte si odihna	1387	08			235,0	231,6	177,1
Servicii de sport, tineret si odihna	1387	081			235,0	231,6	177,1
Servicii pentru tineret	1387	0813			235,0	231,6	177,1
Tineret si sport	1387	0813	86		235,0	231,6	177,1
Tineret	1387	0813	8603		235,0	231,6	177,1
Întreținerea centrelor de tineret	1387	0813	8603	00394	235,0	231,6	177,1
TOTAL CHELTUIELI 2017					362,0	272,0	230,4
Cultura, sport, tineret, culte si odihna	1387	08			362,0	272,0	230,4
Servicii de sport, tineret si odihna	1387	081			362,0	272,0	230,4
Servicii pentru tineret	1387	0813			362,0	272,0	230,4
Tineret si sport	1387	0813	86		362,0	272,0	230,4
Tineret	1387	0813	8603		362,0	272,0	230,4
Dezvoltarea și promovarea activității de tineret	1387	0813	8603	00239	100,0	60,0	41,4
Întreținerea centrelor de tineret	1387	0813	8603	00394	262,0	212,0	189,0
TOTAL CHELTUIELI 2018					408,8	408,8	109,9
Cultura, sport, tineret, culte si odihna	1387	08			408,8	408,8	109,9
Servicii de sport, tineret si odihna	1387	081			408,8	408,8	109,9
Servicii pentru tineret	1387	0813			408,8	408,8	109,9
Tineret si sport	1387	0813	86		408,8	408,8	109,9
Tineret	1387	0813	8603		408,8	408,8	109,9
Dezvoltarea și promovarea activității de tineret	1387	0813	8603	00239	100,0	100,0	7,3
Întreținerea centrelor de tineret	1387	0813	8603	00394	308,8	308,8	102,6

4.3 Nisporeni

Denumirea	Coduri				Aprobat	Precizat	Executat
	ORG1	Funcția F1-F3	Subprogram P1-P2	Activitatea P3			
TOTAL CHELTUIELI 2016					0,0	2.001,8	2.001,8
Cultura, sport, tineret, culte si odihna	1574	08			0,0	2.001,8	2.001,8
Servicii de sport, tineret si odihna	1574	081			0,0	2.001,8	2.001,8
Servicii pentru tineret	1574	0813			0,0	2.001,8	2.001,8
Tineret si sport	1574	0813	86		0,0	2.001,8	2.001,8
Tineret	1574	0813	8603		0,0	2.001,8	2.001,8
Întreținerea centrelor de tineret	1574	0813	8603	00394	0,0	2.001,8	2.001,8
TOTAL CHELTUIELI 2017					1.326,4	5.369,3	3.041,2
Cultura, sport, tineret, culte si odihna	1574	08			1.326,4	5.369,3	3.041,2
Servicii de sport, tineret si odihna	1574	081			1.326,4	5.369,3	3.041,2
Servicii pentru tineret	1574	0813			1.326,4	5.369,3	3.041,2
Tineret si sport	1574	0813	86		1.326,4	5.369,3	3.041,2
Tineret	1574	0813	8603		1.326,4	5.369,3	3.041,2
Proiecte de investiții publice	1574	0813	8603	00319	522,4	2.565,3	279,7
Întreținerea centrelor de tineret	1574	0813	8603	00394	804,0	2.804,0	2.761,4
TOTAL CHELTUIELI 2018					2.515,8	15.556,8	14.939,7
Cultura, sport, tineret, culte si odihna	1574	08			2.515,8	15.556,8	14.939,7
Servicii de sport, tineret si odihna	1574	081			2.515,8	15.556,8	14.939,7
Servicii pentru tineret	1574	0813			2.515,8	15.556,8	14.939,7
Tineret si sport	1574	0813	86		2.515,8	15.556,8	14.939,7
Tineret	1574	0813	8603		2.515,8	15.556,8	14.939,7
Activitatea școlilor sportive	1574	0813	8603	00238	0,0	41,0	41,0
Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	1574	0813	8603	00239	80,0	91,2	47,0
Proiecte de investiții publice	1574	0813	8603	00319	1.577,8	783,8	259,4
Întreținerea centrelor de tineret	1574	0813	8603	00394	858,0	14.640,8	14.592,4

4.4 Ocnița

Denumirea	Coduri				Aprobat	Precizat	Executat
	ORG1	Funcția F1-F3	Subprogram P1-P2	Activitatea P3			
TOTAL CHELTUIELI 2016					52,7	26,3	20,1
Cultura, sport, tineret, culte si odihna	1598	08			52,7	26,3	20,1
Servicii de sport, tineret si odihna	1598	081			52,7	26,3	20,1
Servicii pentru tineret	1598	0813			52,7	26,3	20,1
Tineret si sport	1598	0813	86		52,7	26,3	20,1
Tineret	1598	0813	8603		52,7	26,3	20,1
Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	1598	0813	8603	00239	52,7	26,3	20,1
TOTAL CHELTUIELI 2017					61,8	43,5	43,4
Cultura, sport, tineret, culte si odihna	1598	08			61,8	43,5	43,4
Servicii de sport, tineret si odihna	1598	081			61,8	43,5	43,4
Servicii pentru tineret	1598	0813			61,8	43,5	43,4
Tineret si sport	1598	0813	86		61,8	43,5	43,4
Tineret	1598	0813	8603		61,8	43,5	43,4
Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	1598	0813	8603	00239	61,8	43,5	43,4
TOTAL CHELTUIELI 2018					173,9	121,9	86,0
Cultura, sport, tineret, culte si odihna	1598	08			173,9	121,9	86,0
Servicii de sport, tineret si odihna	1598	081			173,9	121,9	86,0
Servicii pentru tineret	1598	0813			173,9	121,9	86,0
Tineret si sport	1598	0813	86		173,9	121,9	86,0
Tineret	1598	0813	8603		173,9	121,9	86,0
Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	1598	0813	8603	00239	61,8	59,8	42,1
Întreținerea centrelor de tineret	1598	0813	8603	00394	112,1	62,1	43,9

4.5 Sângerei

Denumirea	Coduri				Aprobat	Precizat	Executat
	ORG1	Funcția F1-F3	Subprogram P1-P2	Activitatea P3			
TOTAL CHELTUIELI 2016					565,9	489,1	442,4
Cultura, sport, tineret, culte si odihna	1714	08			565,9	489,1	442,4
Servicii de sport, tineret si odihna	1714	081			565,9	489,1	442,4
Servicii pentru tineret	1714	0813			565,9	489,1	442,4
Tineret si sport	1714	0813	86		565,9	489,1	442,4
Tineret	1714	0813	8603		565,9	489,1	442,4
Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	1714	0813	8603	00239	50,0	50,0	49,1
Întreținerea centrelor de tineret	1714	0813	8603	00394	515,9	439,1	393,2
TOTAL CHELTUIELI 2017					647,7	642,7	609,7
Cultura, sport, tineret, culte si odihna	1714	08			647,7	642,7	609,7
Servicii de sport, tineret si odihna	1714	081			647,7	642,7	609,7
Servicii pentru tineret	1714	0813			647,7	642,7	609,7
Tineret si sport	1714	0813	86		647,7	642,7	609,7
Tineret	1714	0813	8603		647,7	642,7	609,7
Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	1714	0813	8603	00239	50,0	50,0	50,0
Întreținerea centrelor de tineret	1714	0813	8603	00394	597,7	592,7	559,7
TOTAL CHELTUIELI 2018					908,8	785,8	564,9
Cultura, sport, tineret, culte si odihna	1714	08			908,8	785,8	564,9
Servicii de sport, tineret si odihna	1714	081			908,8	785,8	564,9
Servicii pentru tineret	1714	0813			908,8	785,8	564,9
Tineret si sport	1714	0813	86		908,8	785,8	564,9
Tineret	1714	0813	8603		908,8	785,8	564,9
Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	1714	0813	8603	00239	200,0	71,0	32,6
Întreținerea centrelor de tineret	1714	0813	8603	00394	708,8	714,8	532,4

4.6 Șoldănești

Denumirea	Coduri				Aprobat	Precizat	Executat
	ORG1	Funcția F1-F3	Subprogram P1-P2	Activitatea P3			
TOTAL CHELTUIELI 2016					20,9	110,9	110,9
Cultura, sport, tineret, culte si odihna	1805	08			20,9	110,9	110,9
Servicii de sport, tineret si odihna	1805	081			20,9	110,9	110,9
Servicii pentru tineret	1805	0813			20,9	110,9	110,9
Tineret si sport	1805	0813	86		20,9	110,9	110,9
Tineret	1805	0813	8603		20,9	110,9	110,9
Activități culturale	1805	0813	8603	00224	0,0	50,0	50,0
Activități sportive	1805	0813	8603	00230	20,9	55,9	55,9
Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	1805	0813	8603	00239	0,0	5,0	5,0
TOTAL CHELTUIELI 2017					25,0	30,0	23,1
Cultura, sport, tineret, culte si odihna	1805	08			25,0	30,0	23,1
Servicii de sport, tineret si odihna	1805	081			25,0	30,0	23,1
Servicii pentru tineret	1805	0813			25,0	30,0	23,1
Tineret si sport	1805	0813	86		25,0	30,0	23,1
Tineret	1805	0813	8603		25,0	30,0	23,1
Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	1805	0813	8603	00239	25,0	30,0	23,1
TOTAL CHELTUIELI 2018					29,0	34,0	10,0
Cultura, sport, tineret, culte si odihna	1805	08			29,0	34,0	10,0
Servicii de sport, tineret si odihna	1805	081			29,0	34,0	10,0
Servicii pentru tineret	1805	0813			29,0	34,0	10,0
Tineret si sport	1805	0813	86		29,0	34,0	10,0
Tineret	1805	0813	8603		29,0	34,0	10,0
Activități culturale	1805	0813	8603	00224	29,0	29,0	5,0
Dezvoltarea si promovarea activității de tineret	1805	0813	8603	00239	0,0	5,0	5,0

